

území Československé republiky, neboť podle tehdejšího právního stavu neměl k tomu zákonné povinnosti. Nebylo-li prokázáno zavinění žalovaného, nemá podkladu žalobní nárok na náhradu škody.

Čís. 12426.

Ustanovení § 64 čís. 4 c. ř. s. jest omezeno na chudou stranu, která nemá právo žádati zřízení advokáta (§ 64 čís. 3 c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 10. března 1933, R I 117/33.)

Žalobu o zaplacení 4.000 Kč procesní soud první stolice zamítl. Odvolací soud nevyhověl odvolání uplatňujícímu zmatečnost.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení i rozsudek první stolice jakož i řízení mu předcházející počínajíc ústním jednáním ze dne 14. října 1932 a vrátil spor soudu první stolice, by dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Rekurentům jest přisvědčiti, že odvolací soud posoudil věc právně mylně, míně, že v souzeném sporu nebylo potřebí, by žalobcům majícím právo chudých byl ustanoven k hájení jejich práv advokát a že jim mohl býti ustanoven zástupcem úředník soudu. Jde o spor nad 2.000 Kč; v něm sice není zastoupení advokátem zákonem nařízeno, avšak může v něm býti podle § 29 c. ř. s. v místech, kde jsou aspoň dva advokáti, zmocněncem stran jen advokát, a chudá strana má v něm v takových místech podle § 64 čís. 3 c. ř. s. právo žádati, by jí byl k prozatímně bezplatnému hájení jejich práv zřízen advokát. Odstavec 4 téhož § ustanovuje ovšem, že strana chudá ve sporech, kde není zastoupení advokátem zákonem nařízeno, musila-li žaloba býti podána u některého soudu mimo bydliště nebo stálý pobyt chudé strany, má právo žádati, by jí k bezplatnému hájení jejich práv při ústním projednání zřízen byl zástupce úřední. Ze srovnání citovaných odstavců čís. 3 a 4 podává se, že ustanovení odstavce čís. 4 omezeno jest na chudou stranu, která nemá právo žádati za zřízení advokáta (viz též Hora: Československé právo procesní II. díl, str. 98). V M. jest, jak jest všeobecně známo, více advokátů než dva. Proto žalobcům byl neprávem za zástupce zřízen soudní úředník místo advokáta, žalobci nebyli řádně v první stolici zastoupeni a řízení bylo počínajíc ústním jednáním zmatečné podle § 477 čís. 5 c. ř. s.

Čís. 12427.

Zahájení určovacího záporného sporu ještě právoplatně nerozsouzeného nebrání oprávněnému ve vymáhání nároku novým sporem o plnění.

Podle § 1497 obč. zák. přerušuje se promlčení, podá-li žalobu oprávněný, nikoliv podáním záporné určovací žaloby odpůrcem.

Je-li záporný určovací spor zahájen v Německu, spor o plnění v tuzemsku, netřeba se tuzemskému soudu, dokud onen záporný určovací spor není právoplatně rozhodnut, zabývatí otázkou, zda rozsudek o určovací záporné žalobě v Německu bude závazný pro československé soudy při rozhodnutí sporu o plnění.

(Rozh. ze dne 10. března 1933, R I 134/33.)

Dr. B., justiční rada v Berlíně, domáhal se na Dr. E-ovi, advokátu v Praze, zaplacení 100.000 Kč. Žalovaný vznesl proti žalobě námitku zahájené rozepře, ježto Dr. E. uplatňoval žalobou u zemského soudu v Berlíně proti Dr. B-ovi nárok na zjištění, že Dr. B. nemá proti Dr. E-ovi žádných nároků. Soud první stolice vyhověl námitce zahájené rozepře a odmítl žalobu. Rekursní soud zamítl námitku zahájené rozepře. Důvody: Jde o námitku rozepře zahájené před soudem říšskoněmeckým. Ježto rozsudky říšskoněmeckých soudů jsou v republice Československé vykonatelné, může míti spor zahájený před soudem říšskoněmeckým na rozepře zahájené u zdejších soudů účinek v § 411 c. ř. s. vytčený a lze proto i rozepřím zahájeným před soudy říšskoněmeckými přiznati účinky § 233 c. ř. s. (viz vládní vyhlášku ze dne 25. června 1924, čís. 131 sb. z. a n. a roz. čís. 4255, 5518 a rozh. čís. 2992 sb. n. s.). Jest však další otázkou, zda rozepři zahájenou před říšskoněmeckým soudem o žalobě se zjišťovacím návrhem, že Dr. E. Dr. B-ovi nic nedluhuje, jest pokládati za rozepři zahájenou o nároku sporu, o nějž nyní jde. To bylo lze jen tehdy uznati, kdyby rozhodnutí říšskoněmeckého soudu učinilo zbytečným rozhodnutí tohoto sporu, a jen v tomto případě bylo by zahájení sporu před říšskoněmeckým soudem překážkou zahájení nynějšího sporu. (Srovnej Hora Čsl. právo procesní z r. 1928 II str. 170, 171., Neumann Kommentar z r. 1928 II str. 893, pak rozh. čís. 4646 a 10.285 sb. n. s.). Z rozsudku 6. civilní komory zemského soudu III. v Berlíně ze dne 16. listopadu 1931 vyplývá a zjistil již první soud, že Dr. E. uplatňoval tamtéž proti Dr. B-ovi nárok na zjištění, že žalovaný Dr. B. nemá proti žalobci Dr. E-ovi žádných nároků. Dr. E. jako žalobce netvrdil tedy v tomto sporu, že žalovanému Dr. B-ovi nepřísluší určitá pohledávka, a stačilo tudíž k zamítnutí žaloby, prokázal-li Dr. B. proti Dr. E-ovi jakoukoliv pohledávku (srovn. Dr. Hans Walsmann, Kommentar zur Civilprozessordnung vom Lothar von Seuffert k c. ř. s. německému, str. 402). Rozhodnutí říšskoněmeckého soudu bude míti pro souzený spor význam jen potud, pokud bude žalobě vyhověno, nikoli však, bude-li žaloba říšskoněmeckým soudem zamítnuta, neboť v tom případě nebude rozřešena otázka, co Dr. E. dluhuje, a správně tu poukazuje žalobce Dr. B. k tomu, že by mohlo dojítí ku promlčení jeho pohledávky. K tomu jest dodati, že povaha sporu o zjištění určitého právního poměru nepřipouští možnost uplatňovati pohledávku započtením. Podle názoru rekursního soudu nečiní tedy zahájení sporu před říšskoněmeckým soudem rozhodnutí v souzeném sporu zbytečným a nelze proto sporu zahájenému před soudem říšskoněmeckým přiznati více účinků než sporu, na němž z části závisí rozhodnutí nynějšího sporu po rozumu § 190 c. ř. s. (srovn. rozh. čís. 2992 sb. n. s.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Účinky sporu rozsouzeného jsou dvojí, jednak procesněprávní, že nelze též spor projednávatí znova, jednak hmotněprávní, že nárok rozsudkem přiznaný neb oduznaný jest mezi stranami stanoven konečně. Zahájení sporu nemá hmotněprávní účinky shora zmíněné, nýbrž jen účinky procesněprávní. Proto nenastávají účinky rozepře zahájené, když starý spor nutně také nevyřídí a neučiní zbytečným spor nový. Je-li dřívější spor jen určovacím sporem, nejde o též nárok, vymáhá-li se novým sporem plnění. Kladná určovací žaloba, i když žalobce zvítězí, nevyklučuje další spor o plnění. Ani při záporné určovací žalobě není vyloučena žaloba o plnění, když žalobce prohraje. Ovšem má vítězný rozsudek při záporné určovací žalobě hmotněprávní účinek, že neexistence práva nebo právního poměru je najisto postavena konečně a že tedy z důvodu hmotného práva žalovaný, který v určovacím sporu podlehl, nemůže uplatňovat novým sporem o plnění právo, o němž bylo určeno, že po právu není. Pokud však takový rozsudek ještě nevyšel a spor určovací záporný trvá a není tedy jisto, jak dopadne, nelze posouditi, zda spor o plnění je zbytečný, a proto nebrání námitka zahájeného záporného určovacího sporu novému sporu o plnění. Není tu ještě vázanosti stran na rozsudek určovací a nemůže se námitkou zahájení určovacího záporného sporu ještě právoplatně nerozsouzeného oprávněnému brániti ve vymáhání nároku novým sporem, zejména když by tento nárok snad zatím promlčením nebo preklusí mohl pominouti. Podle § 1497 obč. zák. přerušuje se promlčení, podá-li žalobu oprávněný, nikoli podáním záporné určovací žaloby odpůrcem. Z toho plyne, že se oprávněnému nesmí podáním záporné určovací žaloby odpůrcem znemožniti, aby podal žalobu o plnění a zabránil tak po případě preklusí nebo promlčení svého nároku. Uvedené zásady platí, když jak záporný spor určovací tak i spor o plnění byly zahájeny u soudů československých. Za tohoto stavu věci nebrání ani zahájení určovacího sporu v Německu, tedy v cizině, zahájení sporu o plnění v tuzemsku a není třeba již nyní zabývatí se otázkou, zda rozsudek o všeobecné určení, že žalobce nemá žádného nároku, vydaný v Německu, bude závazný pro československé soudy při rozhodnutí sporu o plnění, tedy zda takový všeobecný výrok určovací rozhodne v tomto případě také o neexistenci práva nyní též sporem o plnění uplatněného.

Čís. 12428.

Manželka, jejíž manžel byl zbaven svéprávnosti, není oprávněna k rekursu proti usnesení, jímž nebyla ustanovena podpůrcem ona, nýbrž osoba jiná.

(Rozh. ze dne 10. března 1933, R I 160/33.)

Soud první stolice nevyhověl návrhu Heleny Ž-ové, by byl její manžel dán pod opatrovnictví pro marnotratnost a by byla ustanovena opatrovnící; vyhověl však jejímu návrhu, by byl manžel zbaven